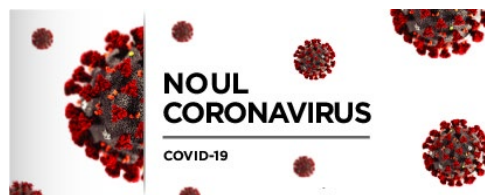

„VACANȚA” CONTROALELOR DE STAT PE PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ

Controlul de stat asupra activității de întreprinzător prezintă o importanță indiscutabilă într-o societate democratică ca un mecanism de *checks and balances*, având *inter alia* obiective precum, asigurarea unui nivel mai înalt de protecție a mediului, vieții, sănătății și proprietății persoanelor sau supravegherea introducerii și circulației pe piață a produselor în vederea asigurării siguranței acestora.

În linii generale, controlul¹ poate fi definit ca orice formă de verificare, revizie, audit, evaluare și/sau analiză exercitată de un organ de control, indiferent dacă se face la fața locului sau prin solicitare de documente și informații, cu scopul de a verifica respectarea legislației de către persoanele supuse controlului.

Totuși, în condițiile stării de urgență declarate de Parlamentul Republicii Moldova la 17.03.2020, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (**CSE**), a instituit prin dispoziția nr. 3 23.03.2020, moratoriu asupra controlului de stat, până la data de 01.06.2020. În considerarea volumului de informație, ne-am propus în cele ce urmează, să sintetizăm și să răspundem la unele întrebări - cheie privind moratoriul menționat *supra*.

1. Avem „vacanță” totală la controlul de stat sau CSE a prevăzut excepții?

I. **Moratoriul se aplică** controlului de stat, inclusiv:

- 1) fiscal, financiar;
- 2) privind calitatea produselor/serviciilor, parametri tehnologici și/sau cerințele specifice pentru genul de activitate desfășurat;
- 3) privind respectarea normelor de protecție a muncii;
- 4) vamal (doar asupra controalelor ulterioare),

planificat sau inopinat, efectuat la fața locului, la sediile, locurile de desfășurare a activității sau de afare/păstrare a bunurilor persoanelor înregistrate în modul stabilit care desfășoară activitate de întreprinzător, de către organele abilitate cu dreptul de a iniția controale în baza prevederilor Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, ale Codului fiscal nr.1163/1997, ale Legii nr.171/2012 privind piața de capital, ale Legii nr.320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, precum și ale altor acte normative care reglementează controlul de stat.

II. **Moratoriul nu se aplică** controalelor efectuate:

- 1) în cadrul urmăririi penale;
- 2) de Banca Națională a Moldovei;
- 3) de Curtea de Conturi a Republicii Moldova;
- 4) de Comisia Națională a Pieței Financiare în privința persoanelor fizice și juridice care desfășoară activitate de asigurare;
- 5) de către organele responsabile de gestionarea sistemului public de asigurări sociale, în limita strict necesară și în scopul verificării autenticității actelor ce confirmă stagiul de cotizare și venitul asigurat, în temeiul cererii persoanelor care au solicitat stabilirea sau modificarea cuantumului pensiei (ex. CNAS în legătură cu stabilirea pensiei);
- 6) la cererea persoanelor fizice și juridice privind eliberarea/prelungirea licențelor, autorizațiilor, certificatelor și a altor acte permissive și/sau privind constatarea unor fapte (ex. în legătură cu înregistrarea obligatorie sau benevolă în calitate de contribuabil al TVA, potrivit art. 112 Cod fiscal);
- 7) la cererea consumatorilor, de către organele abilitate cu funcții de protecție a acestora în baza Legii nr.105/2003 privind protecția consumatorilor, în cazul prezentării informațiilor veridice despre încălcarea legislației;
- 8) în limita strict necesară pentru concretizarea cuantumului creanțelor statului, în cadrul procesului de insolvență sau de lichidare a persoanelor fizice sau juridice care desfășoară activitate de întreprinzător;
- 9) în legătură cu restituirea impozitelor, taxelor și altor plăți de la bugetul public național (ex. pentru restituirea TVA organul fiscal poate efectua verificarea prin contrapunere);
- 10) în domeniul supravegherii de stat a sănătății publice;

¹ Pentru detalii suplimentare a se vedea <http://controale.md/>. Informația poartă caracter pur informativ, iar autorii nu își asumă responsabilitatea pentru utilizarea acesteia în scopuri personale și/sau profesionale.

11) în domeniul respectării normelor antiincendiar;

precum și în privința:

- 12) cazurilor de constatare la fața locului a faptului producerii unor accidente și a circumstanțelor în care s-au produs respectivele;
- 13) modului de formare și aplicare a prețurilor;
- 14) supravegherii siguranței zborurilor și securității aeronautice;
- 15) supravegherii obligațiilor statului-port și statului-pavilion;
- 16) respectării, pe drumurile publice, a masei totale maxime admise, maselor maxime admise pe axe și/sau dimensiunilor maxime admise ale vehiculelor rutiere;
- 17) combaterii traficului ilicit de transport rutier;
- 18) inspecției fondului forestier și acvatic de stat.

De asemenea, deși CSE nu a menționat expres în dispoziția emisă, considerăm că moratoriul nu se aplică nici în cazul controlului efectuat la oficiul organelor fiscale (controale camerale), or moratoriul se referă numai la controlul efectuat la fața locului, la sediile, locurile de desfășurare a activității sau de aflare/păstrare a bunurilor persoanelor înregistrate în modul stabilit care desfășoară activitate de întreprinzător;

2. Care autorități au dreptul de a efectua controlul de stat pe perioada moratoriului?

Prin dispoziția CSE nu a fost exclusă sau nu i-a fost interzisă desfășurarea controlului (pe perioada moratoriului) niciunui organ din cele prevăzute de lege.

Așadar, pot efectua controlul organele prevăzute în Anexa nr. 1 la Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător 131/2012 și anume: Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Națională Transport Auto, Autoritatea Aeronautică Civilă, Agenția Navală, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Inspectoratul de Stat al Muncii, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Consiliul Concurenței, Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice.

Suplimentar celor de mai sus, activitatea de întreprinzător poate fi supusă controlului de organele de drept în cadrul anchetelor penale și contravenționale. Unele domenii ale activității de întreprinzător (*comerț interior, transport, amplasarea publicității etc.*) sunt supuse controlului de către autoritățile administrației publice locale.²

3. Există derogări de la moratoriu? În ce condiții se admit derogările?

Da. Controlul poate fi efectuat în cazurile în care există un pericol iminent pentru viața și sănătatea populației, pentru securitatea economică a statului și pentru mediu. Pentru a efectua controlul, organul abilitat cu funcții de control va înainta un demers către Cancelaria de Stat în care va indica:

- a) datele de identificare a persoanei care urmează a fi supusă controlului de stat la fața locului;
- b) motivele inițierii controlului de stat la fața locului;
- c) obiectul, scopul și metoda controlului de stat la fața locului;
- d) durata efectuării controlului de stat la fața locului;
- e) data efectuării ultimului control de stat la fața locului;
- f) genul de activitate desfășurat de persoana controlată;
- g) cauzele și motivele care fac imposibilă efectuarea controlului de stat prin solicitarea directă de la persoana care urmează a fi controlată a documentației și a altor informații prin intermediul serviciilor poștale sau prin sistemul de poștă electronică, sau prin telefon/fax, inclusiv a informațiilor pe care, conform legii, persoana care desfășoară activitate de întreprinzător nu este obligată să le ofere periodic;
- h) perioada de activitate supusă controlului.

² Pentru detalii privind limita de competență, a se vedea <http://controale.md/controlul-de-stat-pompieri-ansa-inspectia-muncii-cnsp-etc#p27>

Cancelaria de Stat se expune prin decizie, în aceeași zi, cu privire la necesitatea efectuării controlului. Dacă demersul a fost admis, controlul se desfășoară în conformitate cu procedura prevăzută pentru controalele inopinate³, cu respectarea deciziei Cancelariei De Stat și a Dispoziției CSE nr. 3 din 23.03.2020.

4. Care sunt limitele organelor în cazul controlului pe perioada moratorului?

Organului care efectuează controlul i **se interzice**, în procesul realizării controlului de stat la fața locului efectuat prin derogare sau conform punctelor 3-11 din secțiunea II *supra*:

- să ridice bunuri, documente sau dispozitive de stocare a datelor;
- să aplice sechestru sau sigilii pe bunuri, încăperi sau oricare alte obiecte ori să întreprindă alte măsuri ce ar duce la suspendarea completă a activității persoanei supuse controlului, cu excepția cazurilor în care continuarea activității ar cauza iminent daune grave vieții sau sănătății oamenilor.

Organul care efectuează controlul **este în drept**, în procesul realizării controlului de stat la fața locului efectuat prin derogare sau conform punctelor 3-11 din secțiunea II *supra*:

- să facă copii, înregistrări foto sau video de pe documente și dispozitive de stocare a datelor;
- să inspecteze, să măsoare bunuri sau să preleveze mostre din acestea.

În cazul în care acțiunile respective nu sunt posibile sau persoana care desfășoară activitate de întreprinzător nu permite efectuarea acestor acțiuni, organul de control le ridică, cu indicarea în procesul-verbal întocmit a elementelor de individualizare a fiecărui document sau dispozitiv. Obiectele ridicate se restituie în cel mai scurt timp posibil, dar nu mai târziu de 3 zile lucrătoare din momentul ridicării acestora.

Rezultatele controlului de stat finalizat se examinează în modul prevăzut de lege.⁴

Iulian Pașatii
Managing Associate BAA Gladei și Partenerii

Vlad Roibu
Associate BAA Gladei și Partenerii

24 aprilie 2020

³ Pentru detalii despre controalele inopinate și planificate, a se vedea <http://controale.md/controlul-de-stat-pompieri-ansa-inspectia-muncii-cnsp-etc#p34>

⁴ Pentru detalii despre încheierea controlului a se vedea <http://controale.md/controlul-de-stat-pompieri-ansa-inspectia-muncii-cnsp-etc/dupa-incheierea-controlului>

- 1) fiscal, financiar;
- 2) privind calitatea produselor/serviciilor, parametri tehnologici și/sau cerințele specifice pentru genul de activitate desfășurat;
- 3) privind respectarea normelor de protecție a muncii;
- 4) vamal (doar asupra controalelor ulterioare), planificate sau inopinate, efectuate la fața locului, la sediile, locurile de desfășurare a activității sau de aflare/păstrare a bunurilor persoanelor înregistrate în modul stabilit care desfășoară activitate de întreprinzător.

Derogări

Pericol pentru viața și sănătatea populației, securitatea economică a statului și pentru mediu

Demers

către Cancelaria de Stat privind inițierea controlului la fața locului, în care se indică:

- a) Date identificare persoană;
- b) Motive;
- c) Obiect, scop și metoda controlului;
- d) Durata controlului;
- e) Data efectuării ultimului control la fața locului;
- f) Genul de activitate desfășurat de persoana controlată;
- g) Cauze și motive care fac imposibilă efectuarea controlului prin solicitarea directă a informațiilor și documentației pe care persoana controlată nu este obligată să le ofere periodic;
- h) Perioada de activitate supusă controlului.

Demers admis

Control desfășurat conform procedurii privind controalele inopinate, cu respectarea deciziei Cancelariei de Stat și Dispoziției CSE.

Demers respins

Controlul la fața locului nu se efectuează.

Moratoriu Controale

Da

Nu

Organului cu funcții de control îi este **interzis**:

- 1) Să ridice bunuri, documente sau dispozitive de stocare a datelor;
- 2) să aplice sechestru sau sigilii pe bunuri, încăperi sau oricare alte obiecte ori să întreprindă alte măsuri ce ar duce la suspendarea completă a activității persoanei supuse controlului, cu excepția cazurilor în care continuarea activității ar cauza iminent daune grave vieții sau sănătății oamenilor.

Organul cu funcții de control este **în drept**:

să facă copii, înregistrări foto sau video de pe documente și dispozitive de stocare a datelor, să inspecteze, să măsoare bunuri sau să preleveze mostre.

Rezultate control de stat

se examinează în modul prevăzut de lege (ordine generală).

- 1) în cadrul urmăririi penale;
- 2) de Banca Națională a Moldovei;
- 3) de Curtea de Conturi a Republicii Moldova;
- 4) de Comisia Națională a Pieței Financiare în privința activității de asigurare;
- 5) verificării autenticității actelor ce confirmă stagiul de cotizare și venitul asigurat, în temeiul cererii persoanelor care au solicitat stabilirea sau modificarea cuantumului pensiei;
- 6) la cererea privind eliberarea/prelungirea actelor permise și/sau privind constatarea unor fapte;
- 7) la cererea consumatorilor, în cazul prezentării informațiilor veridice despre încălcarea legislației;
- 8) pentru concretizarea cuantumului creanțelor statului, în cadrul procesului de insolvență sau de lichidare a persoanelor fizice sau juridice care desfășoară activitate de întreprinzător;
- 9) în legătură cu restituirea impozitelor, taxelor și altor plăți de la bugetul public național;
- 10) în domeniul supravegherii de stat a sănătății publice;
- 11) în domeniul respectării normelor antiincendiar;
- 12) constatării la fața locului a faptului producerii accidentelor;
- 13) modului de formare și aplicare a prețurilor;
- 14) supravegherii siguranței zborurilor și securității aeronautice;
- 15) supravegherii obligațiilor statului-port și statului-pavilion;
- 16) respectării, pe drumurile publice, a masei totale maxime admise, maselor maxime admise pe axe și/sau dimensiunilor maxime admise ale vehiculelor rutiere;
- 17) combaterii traficului ilicit de transport rutier;
- 18) inspectării fondului forestier și acvatic de stat.